

Cours de tibétain - analyse - strophe D

Le 24 octobre 2024

Les 37 pratiques des bodhisattvas - Analyse

D) Les bienfaits liés à ce qui a été composé

ངེ བརྩམས་པའི་ཕན་ཡོན་དང་འབྲེལ་བ།

མྱོ་གྲོས་དམན་ཞིང་སྤྲངས་པ་ཚུང་བའི་བྱིར། །
མཁས་པ་དགུས་པའི་སྤྲོ་སྤྱོད་མ་མཆིས་ཀྱང་། །
མདོ་དང་དམ་པའི་གསུང་ལ་བསྟེན་པའི་བྱིར། །
རྒྱལ་སྐྱེས་ལག་ལེན་འབྲུལ་མེད་ལགས་པར་སེམས། །

D) Comme je manque autant d'intelligence que d'éducation,
Cette composition ne fera pas les délices des érudits.
Mais, puisqu'elle s'appuie sur les soutras et les enseignements des saints,
Je pense qu'elle décrit la véritable pratique des bodhisattvas.¹

ངེ [བརྩམས་པ+འི་+ཕན་ཡོན་] [དང་འབྲེལ་བ།]

[མྱོ་གྲོས་དམན་+ཞིང་+སྤྲངས་པ་ཚུང་བ+འི་+བྱིར།] །
[མཁས་པ་དགུས་པ+འི་+སྤྲོ་སྤྱོད་] [མ་+མཆིས་+ཀྱང་།] །
[མདོ་+དང་] [དམ་པ+འི་+གསུང་+ལ་] [བསྟེན་པ+འི་+བྱིར།] །
[རྒྱལ་སྐྱེས་ལག་ལེན་-འབྲུལ་མེད་] [ལགས་+པར་+སེམས།] །

¹ Traduction Padmakara.

Vocabulaire

བརྩམས་པ་	composé, entrepris
<p>བརྩམས་པ་/ རྩོམ་པ་/ བརྩམ་པ་/ རྩོམ་པ་/. 1) "Composer" un texte. Ce terme est utilisé pour la rédaction de toute composition, mais il a la connotation de faire une composition, de mettre les mots ensemble correctement, et non pas simplement d'"écrire" quelque chose. Par exemple, [TC] གཞུང་ཆེན་རྩོམ་པ། "composer un texte important" ; ལྷན་དག་བརྩམས་པ། "poésie composée". 2) "Commencer", "débuter", "commencer", "s'atteler", "entreprendre" une activité. Par exemple, བདག་ཅག་དེང་འདིར་བྱ་བ་རྩོམ་པ་ལ། "pour le projet que nous allons commencer ici, aujourd'hui". Par exemple, [TC] ལས་འགོ་རྩོམ་པ། "commencer un travail" ; དག་པོ་འབྲོས་པར་བརྩམས་པ། "l'ennemi a commencé à s'échapper". TD</p>	
ཕན་ཡོན་	bienfait
དང་	et
འབྲེལ་བ་	lié
<p>དང་འབྲེལ་བ་ Fonction grammaticale : Cette construction est souvent utilisée comme un marqueur de cas, similaire au génitif dans d'autres langues. Elle indique une relation ou une association entre deux noms ou concepts. Utilisation : Elle peut être utilisée pour exprimer diverses relations, telles que la possession, l'appartenance, ou une connexion thématique entre deux éléments.</p>	
སྒོ་གྲོམ་	intelligence
དམན་	faible
ཞིང་	et, particule
<p>Fonction principale : ཞིང་ est une particule de liaison qui sert à connecter des propositions ou des phrases. Signification : Elle peut être traduite par "et", "puis", ou "alors que", selon le contexte. Usage : Elle est souvent utilisée pour exprimer des actions simultanées ou consécutives. Elle peut indiquer une continuation ou une progression d'actions. Dans certains cas, elle peut exprimer un contraste ou une opposition entre deux idées. Position dans la phrase : ཞིང་ se place généralement à la fin d'une proposition, avant le début de la suivante. CM</p>	
སྦྱངས་པ་	entraînement
<p>སྦྱངས་པ་/ སྦྱོང་བ་/ སྦྱང་བ་/ སྦྱོངས་པ་/. Deux formes intransitives pour des sens différents du transitif : འབྲོང་བ་ et འབྲུང་བ་ 1) "S'entraîner" dans le sens d'être un étudiant dans n'importe quelle discipline. D'où également "étudier", "apprendre". Par exemple, [TC] ཡི་གེ་སྦྱོང་བ། "apprendre les lettres" ; རྩལ་སྦྱོང་བ། "faire ses devoirs" ; སྦྱོང་སྦྱོང་བ། "s'entraîner au combat d'état-major" ; དམག་རྩལ་ལེགས་པར་སྦྱངས་པ། "bien s'entraîner à l'armée" ; སྦྱོང་སྦྱོང་། "entraînement de l'esprit". RD</p>	

ལྷོ་བ་	petit
ཕྱིར་	parce que, afin de

ཕྱིར་ (phyir) est une particule polyvalente en tibétain qui a plusieurs fonctions importantes :
Signification de base : "pour", "afin de", ou "parce que".

Utilisations principales : Marquer un but ou une intention : "ཚོས་སྐྱབ་པའི་ཕྱིར་" (chos sgrub pa'i phyir) - "dans le but de pratiquer le Dharma".

Indiquer une raison ou une cause : "ནད་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་" (nad pa yin pa'i phyir) - "parce qu'il est malade".

Exprimer "pour le bien de" : "སེམས་ཅན་གྱི་ཕྱིར་" (sems can gyi phyir) - "pour le bien des êtres sensibles". CM

མཁས་པ་	érudit
དགེས་པ་	réjoui

v.i. དགེས་པ་/ དགེས་པ་/ དགེས་པ་//. [Hon] pour དགའ་བ་ Généralement avec le même sens que le [Non-Hon] mais souvent traduit avec la connotation plus "sympa" de "être content", "être ravi", "être heureux". TD

སྐབ་སྐྱོར་	composition
མཆིས་	existe (peut signifier "aller")
ཡུང་	même, même si, bien que
མདོ་	sūtra
དམ་པ་	sacré, saint
གསུང་	parole
བསྐྱེན་པ་	s'appuyer
ལག་ལེན་	pratique
འཇུག་མེད་	sans erreur
ལགས་པར་སེམས་	parfaite intention, noble intention

Annexe : commentaire de Chökyi Drakpa

Troisièmement, les cinq points traitant de la conclusion. 1) Dans quel but et de quelle manière cela a été entrepris / composé. 2) La pratique est expliquée sans erreur. 3) Cela est parachevé et purifié (des fautes éventuelles) en requérant l'indulgence. 4) Les vertus ainsi accumulées sont dédiées à l'atteinte de l'Éveil. Et enfin, 5), l'aspiration est à l'accomplissement parfait, possédant les quatre qualités excellentes.

Ici, la strophe qui dit que tout est expliqué sans erreur (avec le titre de la strophe qui est donné au début, on voit une différence d'interprétation entre les sources) :

གཉིས་པ་ནི།

སློབ་གྲོས་དམན་ཞིང་སྦྱངས་པ་ཚུང་བའི་བྱིར། །
མཁས་པ་དགུས་པའི་སྡེབ་སྦྱོར་མ་མཆིས་ཀྱང་། །
མདོ་དང་དམ་པའི་གསུང་ལ་བརྟེན་པའི་བྱིར། །
རྒྱལ་སྤྱོད་ལག་ལེན་འབྲུལ་མེད་ལགས་པར་བསམ། ཞེས་གསུངས།

དོན་ནི། མཇུག་པ་པོ་རང་ཉིད་སྦྱེས་ཐོབ་ཀྱི་སློབ་གྲོས་དམན་ཞིང་། སྦྱངས་པ་ལས་བྱུང་བའི་ཤེས་རབ་ཀྱང་
ཚུང་བའི་བྱིར་ན། རྣམ་དཔྱོད་ཀྱི་ཤེས་རབ་ལུལ་དུ་གྱུར་ཅིང་གསུང་རབ་ལ་སྦྱངས་པ་ཆེ་བའི་མཁས་པ་
རྣམས་ཐུགས་དགུས་པ་སྦྱེད་རུས་པའི་རྫོད་བྱེད་ཀྱི་ཆོག་སྡེབ་སྦྱོར་སྡེལ་ལེགས་དང་ལྡན་པ་མ་མཆིས་ཀྱང་།
བརྫོད་བྱའི་ངོས་ནས་རང་བཟོ་དང་གཟུ་ལུམ་ལྟ་བུ་མ་ཡིན་པར། ལོང་སློབ་ལྟར་མདོ་དང་དམ་པའི་གསུང་
ལ་བརྟེན་ནས་ལེགས་པར་བསྡེབས་པའི་བྱིར་རྒྱལ་སྤྱོད་རྣམས་ཀྱི་ལག་ལེན་ནམ་ཉམས་ལེན་གྱི་རིམ་པ་
འོར་འབྲུལ་མེད་པ་ལགས་པའམ་ཡིན་པར་བསམས་པོ་ཞེས་པའོ།